مقاومت آزمونی عملی برای وحدت امت اسلامی است/تبیین دیدگاه رهبر شهید درباره وحدت اسلامی



پژوهشگر دینی لبنان، در وبینار بین‌المللی «مِنَ الْمُؤْمِنِینَ رِجَالٌ صَدَقُوا» با تبیین دیدگاه رهبر شهید انقلاب اسلامی درباره وحدت اسلامی، تأکید کرد که تقریب مذاهب به معنای کنار گذاشتن عقاید نیست، بلکه مستلزم احترام متقابل، اولویت دادن به مسائل مشترک امت و جلوگیری از تبدیل اختلاف‌نظرها به نزاع و تفرقه است.

به گزارش روابط عمومی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، دکتر رباب الجوهری، پژوهشگر دینی لبنان، در وبینار بین‌المللی «مِنَ الْمُؤْمِنِینَ رِجَالٌ صَدَقُوا» که به همت مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی برگزار شد، با بررسی مفهوم وحدت اسلامی در اندیشه رهبر شهید انقلاب اسلامی، اظهار داشت که هدف از وحدت، حذف مذاهب یا چشم‌پوشی از باورهای دینی نیست، بلکه مسلمانان باید ضمن پایبندی به اعتقادات خود، در مسائل اساسی امت با نگاهی فراتر از مرزبندی‌های مذهبی عمل کنند.

وی با اشاره به اینکه وحدت اسلامی معمولاً با پرسش چگونگی نزدیک کردن پیروان مذاهب مختلف به یکدیگر مطرح می‌شود، گفت:اندیشه رهبر شهید، ملت‌های مسلمان را به تجلی مفهوم «امت اسلامی» فرامی‌خواند؛

مفهومی که در آن اختلاف دیدگاه‌ها وجود دارد، اما به جدایی و دشمنی میان مسلمانان منجر نمی‌شود.

الجوهری این رویکرد را نزدیک به اهداف مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی دانست و تأکید کرد:همکاری میان پیروان مذاهب باید بر پایه مشترکات اسلامی، منافع عالی امت و احترام به عقاید یکدیگر شکل بگیرد.

تفاوت اختلاف‌نظر با نزاع و تفرقه

این پژوهشگر لبنانی با استناد به آیات قرآن کریم، از جمله «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» و «وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ»، میان اختلاف دیدگاه و نزاع تمایز قائل شد و گفت: قرآن کریم وجود تنوع و اختلاف را نفی نمی‌کند، بلکه درباره پیامدهای کشمکش و درگیری هشدار می‌دهد.

به گفته وی، مقابله رهبر شهید با فتنه‌های مذهبی نیز صرفاً توصیه‌ای اخلاقی نبود، بلکه به ضرورت حفظ اعتبار، قدرت و جایگاه امت اسلامی در جهان بازمی‌گشت.

الجوهری با اشاره به فتوای رهبر شهید درباره حرمت اهانت به شخصیت‌های مورد احترام اهل سنت، این موضع را نمونه‌ای از تبدیل ضرورت همزیستی مذهبی به تکلیفی شرعی دانست.

وی تأکید کرد هنگامی که سخن یا اقدامی موجب تخریب پیوند میان مسلمانان و گسترش فتنه شود، پیامدهای آن از چارچوب رفتار فردی فراتر می‌رود و به مسئله‌ای مرتبط با مصالح کل امت تبدیل می‌شود.

فلسطین؛ عرصه تحقق عملی وحدت اسلامی

الجوهری با بیان اینکه وحدت نباید به پرهیز از طرح اختلافات یا تکرار شعارها محدود شود، تأکید کرد: این مفهوم باید به شکل‌گیری مواضع مشترک و اقدامات عملی در مسائل اساسی جهان اسلام بینجامد.

وی مسئله فلسطین را یکی از مهم‌ترین عرصه‌های تحقق این رویکرد دانست و با طرح این پرسش که «در مسئله فلسطین، کودکی که به شهادت می‌رسد سنی است یا شیعه؟» خاطرنشان کرد، حمایت از مظلومان و

مقابله با ظلم نباید تابع مرزبندی‌های مذهبی باشد.

این پژوهشگر، مقاومت را آزمونی عملی برای وحدت امت اسلامی توصیف کرد و گفت: پیوند میان شیعیان لبنان، اهل سنت فلسطین و ملت‌هایی همچون ایران، یمن و عراق در حمایت از مسائل مشترک منطقه، می‌تواند به احیای مفهوم امت اسلامی فراتر از یک ائتلاف سیاسی صرف منجر شود.

وی افزود:وحدت، پشتوانه اجتماعی مقاومت است و مقاومت نیز می‌تواند وحدت را از سطح شعار به عرصه عمل منتقل کند؛ مشروط بر آنکه مسلمانان از تعصب‌های تفرقه‌افکنانه فاصله بگیرند و مسائل مشترک را در اولویت قرار دهند.

قرآن، سنت نبوی و اهل‌بیت(ع)؛ محورهای پیوند امت

الجوهری با اشاره به جایگاه قرآن کریم و سنت پیامبر اکرم(ص) در شکل‌دهی به هویت مشترک مسلمانان، تأکید کرد: این منابع به مذهب خاصی محدود نیستند و می‌توانند مبنای همبستگی امت قرار گیرند.

وی همچنین با اشاره به جایگاه اهل‌بیت(ع) گفت:شخصیت‌هایی که ظرفیت ایجاد پیوند میان مسلمانان را دارند، نباید به ابزار اختلاف و نزاع تبدیل شوند. به گفته او، سیره امام علی(ع) نیز نشان می‌دهد که پایبندی به شخصیت‌ها و ارزش‌های مذهبی، لزوماً به معنای فاصله گرفتن از وحدت اسلامی نیست.

این پژوهشگر با استناد به آیه «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ» تأکید کرد که امت اسلامی باید در برابر دشمنان استوار و در روابط درونی خود برخوردار از رحمت و همدلی باشد؛ نه اینکه در برابر دشمن مدارا کند و در میان خود به نزاع بپردازد.

ضرورت تبدیل وحدت از اندیشه به ساختار پایدار

الجوهری با اشاره به تأسیس مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در سال ۱۹۹۰ به دستور رهبر شهید، این اقدام را نمونه‌ای از تلاش برای تبدیل اندیشه وحدت به ساختاری سازمان‌یافته دانست که زمینه همکاری، تبادل تجربه و آشنایی بیشتر علمای مذاهب اسلامی را فراهم می‌کند.

وی با تأکید بر اینکه اندیشه‌ای که به ساختار پایدار تبدیل نشود، ممکن است با پایان عمر بنیان‌گذار آن تضعیف شود، گفت: تداوم این مسیر مستلزم آن است که وحدت اسلامی در برنامه‌های پژوهشی، رسانه‌ای و فرهنگی، فعالیت‌های جوانان و مقابله با تفکرات تفرقه‌افکنانه نمود پیدا کند.

این پژوهشگر، وفاداری به اندیشه رهبر شهید را فراتر از تکرار سخنان و برگزاری مراسم دانست و تأکید کرد:مسلمانان باید این آموزه‌ها را در عمل پیاده کنند و در شناخت دوست، برادر و دشمن دچار جابه‌جایی نشوند؛ زیرا چنین اشتباهی می‌تواند به تضعیف و فروپاشی امت بینجامد.

الجوهری در پایان، با استناد به آیه «إِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ»، خاطرنشان کرد که وحدت اسلامی به معنای یکسان شدن همه دیدگاه‌ها نیست، بلکه به معنای شکل‌گیری امتی واحد با وجود تفاوت‌هاست؛ امتی که ارزش‌های مشترک و مسائل اساسی خود را بر اختلافات تفرقه‌انگیز مقدم می‌داند.

وی در جمع‌بندی سخنان خود، دو پرسش اساسی را پیش روی مسلمانان قرار داد: آیا می‌توان با حفظ اختلاف‌نظرها از تفرقه دور ماند و آیا می‌توان به عقاید خود پایبند بود، بی‌آنکه وحدت امت اسلامی را تضعیف کرد؟